

УДК 658.14:332.1

Ігнатюк В. В.

Гончар Т. М.

Малахова Ю. А.

Національний транспортний університет

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ

Стаття присвячена дослідженню інвестиційної привабливості підприємства та впливу на неї інвестиційної активності. Розглянуто основні принципи ефективного управління інвестиційною діяльністю підприємства. Визначено завдання інвестиційної діяльності, які мають виконуватися під час реалізації зазначених принципів. Встановлено, що характеристиками інвестиційної діяльності є її ефективність, привабливість та активність. Ефективність визначає інвестиційну привабливість господарюючого суб'єкта, а інвестиційна активність забезпечує ефективність інвестиційної діяльності. Досліджено вплив інвестиційної активності підприємства на його інвестиційну привабливість. Визначено шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Запропоновано процес формування інвестиційної привабливості підприємства, відповідних інвестиційних проектів та програм.

Ключові слова: інвестиційна активність, інвестиційна привабливість, підприємство, інвестиційна стратегія, інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що ефективне реформування економіки будь-якої країни, її структурні перетворення з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової та соціальної інфраструктури неможливі без належного інвестування. Інвестиції забезпечують створення та впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, інформатизацію суспільства тощо. Без них неможливе забезпечення конкурентоспроможності національного товаровиробництва, без чого не може бути також успішної інтеграції нашої країни в Європейське співтовариство. Складні відтворювальні процеси відбуваються виключно на базі інвестування. Чим воно активніше, тим швидше темпи та вище ефективність ринкових перетворень. Висока активність інвестиційної діяльності на мікрорівні забезпечує розвиток суб'єктів господарювання, підвищує їх прибутковість, чим зацікавлює потенційних інвесторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню інвестиційної активності присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Проблематикою інвестиційної активності займається значне коло науковців, зокрема Ю. Аніскін, І. Бланк, А. Бударова, І. Верхогляд, Є. Виборова, І. Гришина, Є. Казакевич, Н. Клімова, Т. Майорова, К. Макконнелл, С. Брю, А. Мертенс, В. Осецький, А. Попов, І. Ройзман, Л. Салімов, Г. Харламова, С. Шмідт, що свідчить про актуальність цього напрямку досліджень.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте дослідженню інвестиційної активності як фактору, що визначає рівень інвестиційної привабливості підприємства, не приділено достатньо уваги.

Мета статті. Метою роботи є дослідження інвестиційної активності та її впливу на інвестиційну привабливість підприємств.

Виклад основного матеріалу. Представники сучасної економічної теорії головною метою інвестиційної діяльності підприємства вважають забезпечення максимального добробуту власників підприємства завдяки максимізації ринкової вартості підприємства. Таку думку поділяють усі сучасні вчені у сфері інвестиційного менеджменту. Вони вважають, що він якнайкраще реалізує фінансові інтереси власників підприємства, а саме оптимізує прибуток і ризики з урахуванням фактору часу.

Здійснення інвестиційної діяльності має особливе значення як на макро- так і на мікрорівнях. Підприємствам процес інвестування дає можливість стійкого розвитку, сприяє нарощенню обсягів виробництва, збільшенню доходу, підвищенню конкурентоспроможності на ринку тощо.

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується виконанням таких основних умов:

1) комплексний і системний характер формування управлінських рішень; під час формування та реалізації інвестицій усі управлінські рішення найтісніше взаємозалежні та справляють прямий (чи непрямий) вплив на кінцеві результати фінансової діяльності підприємства загалом; управління інвестиціями слід розглядати як комплексну функціональну керуючу систему, що забезпечує розроблення взаємозалежних і взаємодоповнюючих управлінських рішень, кожне з яких робить певний внесок у загальну результативність діяльності підприємства;

2) динамізм управління, пов'язаний з динамікою факторів зовнішнього середовища за умов трансформації економіки та часу зі зміною кон'юнктури інвестиційного, фінансового та товарного ринків; постійно змінюються в часі внутрішні умови функціонування підприємства; система управління інвестиційною діяльністю має особливу властивість щодо змін факторів зовнішнього середовища, потенціалу формування інвестиційних ресурсів, темпів економічного розвитку, форм організації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, фінансового стану тощо;

3) варіативність підходів до розроблення окремих управлінських рішень; обґрунтування кожного управлінського рішення має враховувати можливі альтернативи; вибір проектів щодо їх реалізації та прийняття управлінських рішень ґрунтується на певній системі критеріїв, яка формується підприємством самостійно та має відповідати вимогам суб'єкта господарювання у сфері управління інвестиційною діяльністю; критерії необхідно постійно переглядати та уточнювати залежно від мети та цілей підприємства;

4) узгодженість зі стратегічними цілями розвитку підприємства та орієнтованість на них; управлінські рішення щодо впровадження проектів мають не суперечити головній меті діяльності підприємства, а відповідати стратегічним напря-

мам його розвитку щодо забезпечення ефективності цієї діяльності в майбутньому;

5) постійність та корельованість із загальною системою управління підприємством.

У процесі реалізації перерахованих принципів механізм інвестиційної діяльності має бути спрямований на вирішення найважливіших завдань, зокрема забезпечення:

- високих темпів економічного розвитку підприємства, його конкурентоспроможності за рахунок ефективної інвестиційної діяльності;

- максимальної дохідності (чи прибутковості) або досягнення соціального ефекту від інвестиційної діяльності підприємства;

- мінімізації ризиків під час упровадження інвестицій та здійснення інвестиційної діяльності;

- оптимальної ліквідності інвестицій та можливостей швидкого реінвестування капіталу за зміни зовнішніх та внутрішніх умов щодо здійснення інвестиційної діяльності;

- достатнього обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізації їх структури;

- фінансової стійкості та платоспроможності підприємства в процесі інвестиційної діяльності шляхом розроблення прогнозів щодо впливу інвестиційної діяльності на рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства;

- пошуку ефективних шляхів прискорення реалізації діючої інвестиційної програми підприємства [1].

Узагальнюючими характеристиками інвестиційної діяльності є її ефективність, привабливість та активність. Вирішальною характеристикою є ефективність, яка щодо капітальних інвестицій вимірюється показником рентабельності основної діяльності підприємства. Ефективність визначає інвестиційну привабливість господарюючого суб'єкта для інвесторів та кредиторів, тобто можливість залучення коштів ззовні. Ефективність забезпечує інвестиційна активність, впливаючи на інвестиційну привабливість підприємств.

Актуальність підвищення рівня інвестиційної активності підприємств в економічному аспекті полягає в тому, що в умовах розвитку ринкових відносин інвестування є не тільки джерелом одержання майбутніх вигід підприємствами, але й основним фактором зростання економіки країни загалом. Інвестиційну активність підприємства слід розуміти як узагальнюючу характеристику рівня напруженості та віддачі інвестиційної діяльності в межах наявного фінансового потенціалу господарюючого суб'єкта. Рівень напруженості характеризують обсяги інвестиційної діяльності, віддачу – показники ефективності, а фінансовий потенціал визначає можливість залучення власних та позикових інвестицій для здійснення інвестиційної діяльності.

На зв'язок інвестиційної активності та інвестиційної привабливості вказує В. Головатюк, який вважає, що на рівні регіону вони обумовлюють його інвестиційний клімат [2]. Л. Семенчук та С. Мороз вважають, що на мікрорівні інвестиційна активність впливає на інвестиційну привабливість підприємства через визначення обсягу коштів, що вкладаються в підприємство, відсотка освоєння інвестицій, імовірності отримання інвестором прибутку [3]. Ю. Самігулліна стверджує, що взаємозв'язок інвестиційної привабливості та інвестиційної активності для кожного зі структурних рівнів має характер кореляційної залежності, адже інвестиційна привабливість є узагальненою ознакою (незалежною змінною), а інвестиційна

активність – залежною від нього результативною ознакою (залежною змінною) [4]. Н. Бібік вважає, що сукупність інвестиційної привабливості та інвестиційної активності становить інвестиційний клімат на підприємстві [5].

Інвестиційна активність значною мірою визначає рівень інвестиційної привабливості підприємства. Інвестиційна привабливість підприємства є сукупністю позитивних факторів, які його відокремлюють від підприємств-конкурентів, тобто сукупністю характеристик, яким володіє підприємство, що визначає його місце серед альтернативних варіантів інвестування. Оцінювання привабливості об'єкта інвестування здійснюється на основі аналізування компонентів його внутрішнього середовища як комплексного рішення для вкладення залучених ресурсів задля отримання соціально-економічного ефекту.

Актуальним шляхом підвищення інвестиційної привабливості підприємства є дослідження напрямів з удосконалення всіх складових, що забезпечують його функціонування як цілісного механізму. До цих напрямів слід віднести такі:

- 1) вдосконалення операційного процесу за допомогою підвищення його інтенсивності, а також за рахунок удосконалення відносин з клієнтами та процесів їх обслуговування, що включають обслуговування та консультування, надання гарантій та відповідальність за утилізацію товару після його використання або закінчення терміну придатності;

- 2) вжиття заходів щодо підвищення рівня використання матеріально-технічної бази підприємства (забезпечення раціонального використання обладнання дає змогу підприємству використовувати весь можливий потенціал для підвищення його фондівіддачі, а матеріально-технічна база підприємства включає всі наявні технічні засоби, що використовуються для виготовлення продукції);

- 3) удосконалення управління логістичними процесами на підприємстві, що досягаються за рахунок економії часу та ресурсів, здійснюється в такій послідовності:

- оптимізація транспортних та інформаційних потоків;

- упровадження сучасних інноваційних технологій, які забезпечують якісне управління логістичними потоками;

- удосконалення управління логістичними процесами;

- економія витрат на всіх ланках діяльності підприємства;

- 4) підвищення рівня комунікативних та інформаційних процесів на підприємстві (сучасний бізнес потребує володіння актуальною та неупередженою інформацією для забезпечення оптимізації управлінських процесів, тому імплементація інформаційних систем дасть змогу підприємству своєчасно отримувати необхідну інформацію, що забезпечить поєднання внутрішніх та зовнішніх компонентів бізнес-середовища, дасть організаційну гнучкість та підвищить рівень комунікативної взаємодії між суб'єктами господарювання);

- 5) забезпечення розвитку інноваційної діяльності та інноваційної політики на підприємстві (інновації стосуються всіх елементів господарської діяльності підприємства та забезпечують реалізацію нових підходів до вирішення завдань виробничої, управлінської, технологічної діяльності, а також безпосередньо впливають на загальну політику підприємства, формуючи спосіб досягнення стратегічних цілей, а також ідеологію та напрям його подальшого функціонування);

6) ефективне використання інструментів людського капіталу, яке досягається за рахунок:

- ефективного добору та розстановки кадрів;
- створення чітко регламентованої системи мотивації праці;
- удосконалення прийомів та методів управління персоналом;
- навчання персоналу за розробленими програмами підвищення кваліфікації;

7) створення заходів щодо підвищення іміджу підприємства, під яким слід розуміти загальне уявлення про його діяльність (формування іміджу досягається за допомогою встановлення зв'язку з громадськістю, постачальниками та партнерами, сумлінного виконання правил і законів, створення власного бренду чи торгової марки, оздоровлення соціально-психологічного клімату в робочому колективі тощо) [6; 7; 8].

Отже, виконання вищезазначених напрямів забезпечує формування інвестиційної привабливості підприємства. Взаємодія цих напрямів дає змогу підприємству підвищити конкурентоспроможність, створюючи умови для подальшого надходження інвестицій. Комплексне забезпечення реалізації напрямів інвестиційної привабливості вимагає проведення моніторингу всіх бізнес-процесів, який повинна здійснювати служба контр-

олінгу, задля оптимізації наявних ресурсів та забезпечення злагодженої роботи всіх підрозділів підприємства для підвищення рівня його інвестиційної привабливості. Цей процес можна представити за допомогою циклу взаємодії та формування інвестиційної привабливості підприємства, який орієнтований на формування та вдосконалення всіх внутрішніх процесів (рис. 1).

Процес формування інвестиційної привабливості є своєрідним уявленням про підприємство у суспільній свідомості споживачів, тобто образ цінностей, який впливає на суспільне сприйняття будь-якого суб'єкта господарювання, тому формування інвестиційної привабливості дає можливість підприємству налагодити довгострокові зв'язки з постачальниками, клієнтами, бізнес-партнерами та інвесторами, що є важливою умовою забезпечення його інвестиційної активності.

Інвестиційна активність починається з визначення інвестиційної стратегії підприємства. Під інвестиційною стратегією слід розуміти весь комплекс довгострокових цілей та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Інвестиційна стратегія підприємства повинна реалізовуватися в процесі операційної господарської діяльності за допомогою вибору.

Рис. 1. Процес формування інвестиційної привабливості підприємства відповідних інвестиційних проектів та програм

Вибір стратегії залежить від:

- стадії життєвого циклу підприємства;
- стратегії розвитку загалом;
- стану ринків інвестиційних ресурсів;
- інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта вкладення засобів [9].

Формування інвестиційної стратегії підприємства є складним творчим процесом, що ґрунтується на прогнозуванні окремих умов здійснення інвестиційної діяльності та кон'юнктури інвестиційного ринку як загалом, так і в розрізі його окремих сегментів. Ця стратегія завжди формується в рамках загальної стратегії економічного розвитку, погоджується з нею за цілями, етапами, строками реалізації.

Активна інвестиційна стратегія, що забезпечує зростання прибутковості господарської діяльності, припускає добір та реалізацію різних інвестиційних проєктів, активну поведінку на ринку. Випереджаюча стратегія пов'язана з інноваціями, що реалізують принципово нові технічні та технологічні рішення, які одночасно відрізняються значним ступенем ризику їх інвестування.

Формування інвестиційної стратегії підприємства здійснюється в межах перетинання взаємних інтересів як самого підприємства, так і його потенційного стратегічного інвестора. Довгостроковими конкретизованими цілями підприємства на різних етапах можуть бути досягнення визначених норми й маси прибутку, зростання масштабів виробництва шляхом збільшення торгового обігу та частки контролюваного ринку, виробництво нової продукції, заміна зношеного та застарілого обладнання для зниження витрат виробництва, захист навколишнього середовища тощо.

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дало змогу зробити висновок про те, що інвестиційна активність підприємства є важливим фактором забезпечення високого рівня його інвестиційної привабливості. За таких умов інвестиційна активність повинна стати важливим об'єктом управління для подальшого розвитку підприємства та підвищення ефективності його господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Пересада А. та ін. Інвестування : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ : КНЕУ, 2011. 251 с.
2. Головатюк В. Інвестиційна привабливість інноваційної сфери економіки України : монографія / за наук. ред. В. Соловйова. Київ : Фенікс, 2012. 364 с.
3. Бланк И. Инвестиционный менеджмент : учебник. Киев : МП «Итем» ЛТД «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. 447 с.
4. Самігулліна Ю. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 2. С. 90–94.
5. Бібик Н. Інвестиційна привабливість будівельного підприємства: економічні показники оцінки. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. № 1(21). С. 15–25.
6. Коваленко Н., Мархайчук М. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства з позицій соціально орієнтованого маркетингу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 42–51.
7. Лазоренко Т., Цветкова О. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 12. С. 184–187.
8. Рудницька О., Марків І. Інвестиційна привабливість підприємств. 2014. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29522/1/046_299_304.pdf (дата звернення: 20.05.2019).
9. Семенчук Л., Мороз С. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2016. Вип. 11. С. 898–901.

References:

1. Peresada A., Smirnov S., Onikienko A. (2011). Investuvannja [Investing]. Teaching method. manual for self. learn dists. Kyiv : KNEU, 251 p.
2. Holovatyuk V. (2012). Investycijna pryvablyvistj innovacijnoji sfery ekonomiky Ukrainy [Investment attractiveness of the innovation sphere of economy of Ukraine]. Kyiv : Phoenix. (in Ukrainian)
3. Blank I. (1995). Investitsionnyu menedzhment [Investment Management]. Kyiv : MP "Item" Ltd United London London Trade Limited. (in Russian)
4. Samigulina Yu. (2010). Upravlinnja investycijnoju pryvablyvistju pidpryjemstva [Managing manager of investing in privatization of the enterprise]. *Economical Bulletin of Donbas*, no. 2, pp. 90–94.
5. Bibik N. (2014). Investycijna pryvablyvistj budiveljnogho pidpryjemstva: ekonomichni pokaznyky ocinky [Investment attractiveness of a construction company: economic indicators of estimation]. *Bulletin of the Zaporizhzhya National University*, no. 1(21), pp. 15–25.
6. Kovalenko N., Markhaychuk M. (2013). Pidvyshhennja investycijnoji pryvablyvosti pidpryjemstva z pozycij socialjno orijentovanogho marketynghu [Increasing the investment attractiveness of the enterprise from the point of view of socially oriented marketing]. *Marketing and Innovation Management*, vol. 4, pp. 42–51.
7. Lazorenko T., Tsvetkova O. (2014). Upravlinnja investycijnoju pryvablyvistju pidpryjemstva [Management of investment attractiveness of the enterprise]. *Young scientist: collection of scientific works*, no. 12, pp. 184–187.
8. Rudnitskaya O., Markiv I. (2014). Investycijna pryvablyvistj pidpryjemstv [The investment attractiveness of enterprises]. Available at: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29522/1/046_299_304.pdf (accessed: 20 May 2019).
9. Semenchuk L., Moroz S. (2016). Investycijna pryvablyvistj pidpryjemstva ta metody jiji ocinjuvannj [Investment attractiveness of an enterprise and methods of its estimation]. *Accounting, analysis and audit*, vol. 11, pp. 898–901.

**Игнатюк В. В.
Гончар Т. Н.
Малахова Ю. А.**

Национальный транспортный университет

ВЛИЯНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ЕГО ИНВЕСТИЦИОННУЮ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ

Резюме

Статья посвящена исследованию инвестиционной привлекательности предприятия и влиянию на нее инвестиционной активности. Рассмотрены основные принципы эффективного управления инвестиционной деятельностью предприятия. Определены задания инвестиционной деятельности, которые должны выполняться при реализации указанных принципов. Установлено, что характеристиками инвестиционной деятельности являются ее эффективность, привлекательность и активность. Эффективность определяет инвестиционную привлекательность хозяйствующего субъекта, а инвестиционная активность обеспечивает эффективность инвестиционной деятельности. Исследовано влияние инвестиционной активности предприятия на его инвестиционную привлекательность. Определены пути повышения инвестиционной привлекательности предприятия. Предложен процесс формирования инвестиционной привлекательности предприятия, соответствующих инвестиционных проектов и программ.

Ключевые слова: инвестиционная активность, инвестиционная привлекательность, предприятие, инвестиционная стратегия, инвестиционная деятельность.

**Ignatyuk Victoria
Gonchar Tetiana
Malakhova Yuliia**

National Transport University

INFLUENCE OF ENTERPRISE'S INVESTMENT ACTIVITY FOR ITS INVESTMENT ATTRACTIVENESS

Summary

The article is devoted to research of investment attractiveness of the enterprise, its interrelation with investment activities. In the course of research the main principles of effective management of investment activity of the enterprise are considered. Among them, the complex and systematic nature of the formation of managerial decisions, the dynamism of management, the variability of approaches to the development of individual management decisions, orientation and coherence with the strategic goals of enterprise development, consistency and correlation with the overall enterprise management system. The most important tasks of investment activity, which should be performed in the course of realization of these principles, are determined. It is established that the characteristics of investment activity is its efficiency, attractiveness and activities. Efficiency determines the investment attractiveness of a business entity for investors, and investment activities ensure the efficiency of investment activity. It is determined that the investment attractiveness of an enterprise is a set of positive factors that distinguish it from competitors, that is, a set of characteristics owned by an enterprise that determines its place among alternative investment options. The influence of investment activities of the enterprise on its investment attractiveness is investigated. The necessity and ways of increase of investment attractiveness of the enterprise are determined, which will provide him with high level of competitiveness, thus creating conditions for further attraction of investments. The process of formation of investment attractiveness of the enterprise, corresponding investment projects and programs is offered. The content and significance of the investment strategy of the company as a process of ensuring its investment activity are considered. The results of the study suggest that investment activities are an important factor in ensuring a high level of its investment attractiveness. Under such conditions, investment activities should become an important means of management for the further development of the enterprise and the efficiency of its economic activity.

Keywords: investment activity, investment attractiveness, enterprise, investment strategy, investment activities.